

SPRÁVA NÁRODNÍHO PARKU
ČESKÉ ŠVÝCARSKO

VÍTEJTE
v Národním parku
České Švýcarsko

Obsah

PŘÍRODA

- 3 | Úvod – Vítejte
- 4–5 | Jak vznikalo Českosaské Švýcarsko
- 6–7 | Příroda Českosaského Švýcarska
- 8 | Flóra Českosaského Švýcarska
- 9 | Fauna Českosaského Švýcarska
- 10–11 | Neodcházím, jen se měním – příběh lesa
- 12–13 | Po požáru se rodí nový les

KRAJINA A LIDÉ

- 14–15 | Osobnosti Českosaského Švýcarska
- 16–17 | Korálky lidové architektury
- 18–19 | Krajina kulturní – drobné památky

VODA

- 20–21 | Království vody

SPOLEČNĚ PRO LIDI I PŘÍRODU

- 22–23 | Informační střediska a mapa
- 24 | Pohled do budoucna
- 25 | Chcete také pomáhat přírodě?

VÝLETY A ZÁŽITKY

- 26 | Jak se chovat a nechovat v národním parku
- 27 | Semafor proti požárům
- 28–29 | Pravčická brána a Divoká soutěska
- 30–31 | Jetřichovické vyhlídky
- 32–33 | Údolím říčky Křinice
- 34–35 | Českou silnicí za poznáním
- 36–37 | Za vyhlídkami na národní parky
- 38–39 | Výpravy v deštivém dni
- 40–41 | České Švýcarsko hravě
- 42–43 | Dobrodružství objevování v Plšíkově zahradě

VÍTEJTE v území, které už dlouhých dvacet pět let chrání Národní park České Švýcarsko. Mámivý a členitý region s rozeklanými roklemi, úplně jiný svět v hlubokých vlhkých strážích a zase jiný na prosluněných vrcholcích skalních stěn a věží, tajemné přírodní druhy ukryté ve skalách, dochovaná paměť krajiny se stopami po těch, kteří nás na tomto světě předešli, nezapomenutelná rána, kdy se terén ukrývá v moři mlhy vzlínající z údolí řek a ze skalních roklí... Nekonečně pestrá krajina, která nám, budeme-li ji ctít a chránit, svá nesčetná tajemství štědře odhalí.

Otevíráte stránky, na kterých se seznámíte s dramatickým vznikem oblasti, se zrozením Pravčické brány, jednoho z divů světa, nahlédnete do zákonitostí a specifik zdejší přírody, poznáte její flóru i faunu, ponoříte se do strhujícího příběhu zdejších lesů, potkáte významné osobnosti, které tajuplná příroda inspirovala, objevíte jedinečnou lidovou architekturu, budete potkávat sakrální památky, vystoupáte na skalní hrádky a dozvíte se také, kam se bude park vyvíjet dál i jak můžete vy osobně ochráně přírody napomoci. Připravili jsme pro vás také tipy na nejkrásnější výlety do hloubi Národního parku České Švýcarsko. Projděte tedy tajemnou branou a nechte se unést neskonalou krásou přírody.

Jak vznikalo Českosaské Švýcarsko

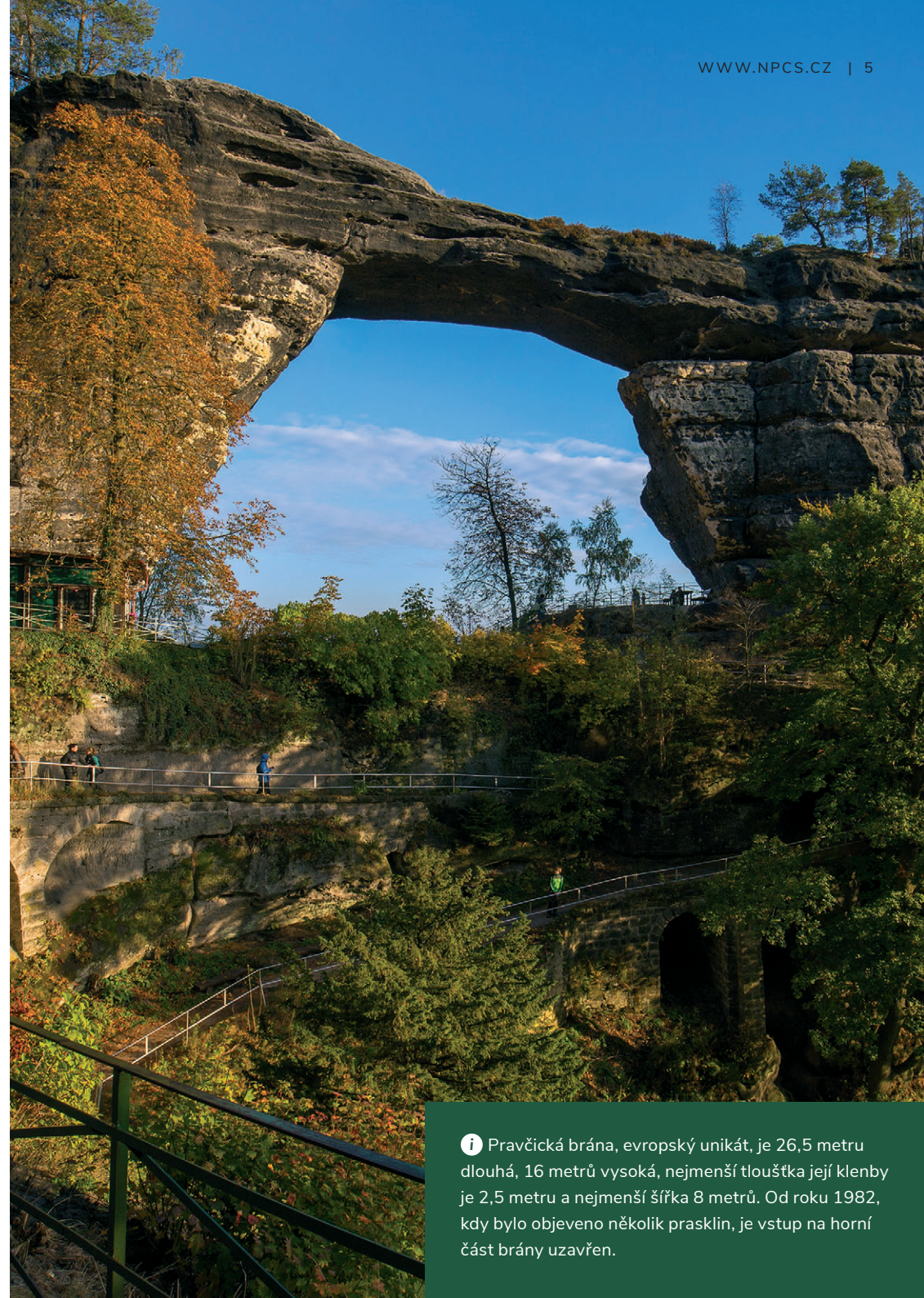
Geologický vývoj území... A já, řeknete si možná, to na mě bude příliš složité, samý neznámý termín, to číst nebudu. Přitom to vůbec není složité, naopak, je to strhující a velmi zajímavý příběh. V Čechách před asi sto miliony let začal tuhnout písek na dně moře a postupně vznikala proláklina naplněná usazenou horninou, které jsme v době, kdy věci dostávaly jména, začali říkat pískovec. V nejsevernější části téhle České křídové tabule (podle období druhohor zvaného křída) se ve třetihorách začala zemská kůra narušovat, gigantická hmota pískovce byla rozlámána a sopečnou aktivitou do pískovců pronikly pevné vyvřeliny, například čedič nebo znělec. Tím začalo tvarování a modelování krajiny na nejsevernějším okraji téhle prolákliny, části, kterou dnes známe jako Českosaské Švýcarsko.

Živly čarují

Pískovec tu byl samozřejmě uložen na mnohem starších horninách, především na žulách. Nad pevným podkladem začala v období, o kterém mluvíme, eroze, tedy přirozený proces narušování hornin vlivem působení živlů. Sopky, které se prodraly pískovcem na povrch, se začaly rozpadat a svahy sopečných kopců pokryla kamenná moře, tedy velké plochy pokryté balvany. Pískovec samotný byl tvarován nejméně výrazněji. Na rodícím se tvaru krajiny se nejvíce podepsala voda, která prořezávala pískovec a postupně vytvářela kaňony a rokle. Ve zbylých částech terénu se k vodě přidal i vzduch a rozrušený pískovec začal zvětřovat. Vznikala skalní města tvořená skalními stěnami, věžemi, okny, ostrohy a pilíři, převisy a římsami a vzácně i branami. Kdybychom to chtěli hodně zobecnit a přiblížit představivosti úplného laika, jde vlastně o pískoviště v žulovém latoru, pískoviště, na kterém si hraje velmi tvořivý a fantazií nadaný dítě. Skalní reliéf, který tu vznikl, je jedinečný, mimořádný dokonce i ve srovnání s ostatními pískovcovými oblastmi Evropy. Nejrozsáhlejší souvislý komplex pískovcových skal tvoří Jetřichovické stěny. Dalšími výraznými útvary jsou vysoké skalní stěny, třeba Stříbrné, Matzseidelovy nebo Křídelní stěny. Úchvatné je ale pozorovat i detaily – třeba povrch pískovcových stěn. Eroze tu vyčarovala nádherné voštiny, skalní dutiny a pseudoškrapy, někde na povrch vystupují i železovice, lesknou se bleskovce...

Brána bran

Nejpozoruhodnějším skalním útvarem je bezesporu Pravčická brána. Stojíme-li před ní anebo obdivujeme-li tenhle div světa z výšky protějškých skalních vyhlídek, nutně nás napadá, kde se tu vzala, jak vůbec mohlo vzniknout něco tak obrovského. Představte si skalní stěnu vybíhající z masívu do krajiny. Kvůli své poloze byla vystavena erozi více než její okolí. Pískovec se narušoval, odpadávaly mohutné kusy, vytvářely se pukliny. Tak vznikly dva převisy umístěné více méně naproti sobě. Ty se postupně rozšiřovaly jak nahoru, tak i do stran a do hloubky, až došlo k propadu a objevil se otvor. Ten se působením živlů dále zvětšoval a rodila se brána. Ostré hrany byly později – zase výhradně přírodními procesy – ohlazeny a zpevněny. A jedna z nejkrásnějších skalních bran světa tu stojí dodnes.

i Pravčická brána, evropský unikát, je 26,5 metru dlouhá, 16 metrů vysoká, nejmenší tloušťka její klenby je 2,5 metru a nejmenší šířka 8 metrů. Od roku 1982, kdy bylo objeveno několik prasklin, je vstup na horní část brány uzavřen.

Příroda Českosaského Švýcarska

Českosaské Švýcarsko je zcela unikátní pískovcové území, které nemá v Evropě obdoby. Zhruba jedenáct procent, která leží na obou březích řeky Labe, částečně na území Česka a částečně v Sasku, tvoří Národní park České Švýcarsko. Najdeme tu specifické ekologické podmínky, které umožňují pozoruhodnou a často i nečekanou rozmanitost druhů flóry i fauny. A podíváme-li se na tenhle kout země očima návštěvníka, je třeba ještě dodat, že je to území plné krás, úchvatných vyhlídek a přírodních scénérií.

Říše skal a roklí

Členitá krajina je charakteristická kombinací výrazně tvarovaných pískovcových skal, stěn a věží s oblými kupami vyvělin. Evropsky unikátní je i hluboce zaříznutý kaňon řeky Labe, stejně jako typické skalní rokle s ojediněle chladným a vlhkým klimatem. Jádrem parku tvoří především lesy. Najdeme tu rozsáhlé skalní stěny, třeba Křídelní nebo Stříbrné stěny, členité kaňony řek Křinice a Kamenice, dále skalní věže, hřbety, drobná skalní okna, výklenky, jeskyně, rozsedlinové propasti a jiné bizarní tvary. Nejznámějšími a jedinečnými výtvoři jsou potom skalní brány – Malá Pravčická brána a mohutný skalní most Pravčická brána.

Království mechů a lišejníků

Značná pestrost terénu má za následek vysoký počet druhů rostlin, se kterými se můžeme v Českosaském Švýcarsku setkat, a to přesto, že pískovce tvořící tuto oblast obsahují až extrémně málo živin. Na území nevelkého rozsahu se totiž rychle střídají vyprahlé slunné skalní vrcholy a vlhké stinné rokle a pískovcem navíc tu a tam pronikají živiny z vyvělin. Když k tomu přidáte Labe a všechny jeho přítoky, vyjde vám jedinečné prostředí pro řadu druhů rostlin i rostlinných společenstev. A tak tu narazíte i na druhy, které už jinde v Česku nenajdete, a dokonce i ty, které byly považovány za vyhynulé. Například pokud jde o mechy a lišejníky, je České Švýcarsko zemí zaslíbenou – roste jich tu více než 450 druhů a není vůbec řídkým jevem, že tu badatelé objeví druh zcela nový. Podobně bohatá je i škála kapradin.

Zvířecí návraty

Stejně velká druhová pestrost nás tu čeká i pokud jde o živé tvory. Rozmanitosti zase nahrává členitost krajiny a různorodost přírodních podmínek. Také v oblasti fauny tu došlo k překvapivým objevům, byly zaznamenány druhy považované za vyhynulé, najdeme tu druhy vzácné i úzce specializované. A některé druhy zvířat se sem postupně vracejí – buď samovolně, jako je to třeba v případě vlků nebo bobrů, nebo z podnětu a iniciativy člověka – lososi nebo sokolí. Ochrana přírody a úsilí o zachování zcela přirozených přírodních podmínek jsou předpokladem, že by se v budoucnu mohly do Českého Švýcarska vrátit i další druhy zvěře, třeba ve větší míře rys ostrovid nebo i kočka divoká.

Flóra Českosaského Švýcarska

Jde vlastně o nevelké území, které je ale obdařeno mimořádnou bohatostí a pestrostí života. Někoho by mohlo překvapit, kolik rostlin a živočichů prospívá ve skalnatém prostředí. Je ale třeba si uvědomit, jak rozmanité jsou v Českosaském Švýcarsku podmínky k životu. Najdeme tu jak rostliny, které milují teplo a sucho, tak horské, podhorské, a dokonce i severské a alpské druhy. Jednoduše řečeno – škála zdejší flóry je až překvapivě široká.

Na slunných skalách i v chladu roklí

V hlubokých, chladných a vlhkých roklích se daří horským druhům, dokonce i violce dvoukvěté, která se jinak vyskytuje jen ve vysokých horách a v arktických oblastech a patří mezi „svědky doby ledové“. Daří se tu i vysloveně ohroženým druhům, třeba mokřance nebo polance či vřesovce. Na sluncem prohřátých skalách a sutích zase prospívají vřesy, brusinky, borůvky, na severně orientovaných skalách zase rojovník, šicha a dokonce i rašeliníky! Bohatost mechtů, lišejníků a hub odborníky dodnes překvapuje.

Návrat původního lesa

Dominantní část národního parku pokrývají lesy. V minulosti byly původní smíšené lesy nahrazeny monokulturami, zejména smrkovými. Ty byly masivně napadeny kůrovcem. Zbytky původní skladby lesů reprezentují hlavně buky a duby a na vrcholcích skal také borovice. Prakticky od vzniku národního parku probíhá intenzivní snaha vrátit do lesů jedle, které tu bývaly velmi hojné. Různé je složení lesa na pískovcích a na vyvřelinách. Nesmírně zajímavá je také velmi rychlá obnova lesa po rozsáhlém požáru v roce 2022. Vzniká tu přirozený les. Sledovat jeho vývoj je velké dobrodružství.

Fauna Českého Švýcarska

Podobně pestrá jako flóra je i skladba zástupců živočišné říše. Ať ve skalách, v roklích, údolích řek, v lesích nebo na loukách, všude můžete potkat nejrůznější zvířata – od mravkolva přes jezevce a plcha po jelena a dokonce kamzíka. Žijí tu vzácné druhy netopýrů. Králem údolí a lesních zákoutí je nádherný a velebný čáp černý, otevřenému prostoru zase vládne sokol stěhovavý, který se i díky soustředěné péči a ochraně vrací a na skalách Českosaského Švýcarska se mu evidentně líbí. Budete-li mít štěstí, zahlédnete nad říčním korytem neónovou raketu – ledňáčka říčního, a setkáte-li se s největší sovou, výřem velkým, je jisté, že na takový zážitek jakživi nezapomenete.

Návraty

Vedle spontánních návratů některých živočišných druhů probíhá i letitá snaha vytvořit podmínky pro návrat těch zvířat, která v oblasti přirozeně žila v minulosti. Dlouholetá je snaha o vrácení lososů do řečišť Kamenice a Labe. I o návrat sokolů se výrazně zasloužil člověk. Už bez přičinění člověka se vrací i velké šelmy. Do národního parku tu a tam zabloudí rys, zato vlci už jsou tu daleko častějšími hosty, pomalu zdomácnují, vyvádějí mladé.

Ohleduplnost zachraňuje

K druhové rozmanitosti i návratu nebo naopak setrvání zvířat může ale přispět každý návštěvník národního parku. Stačí, bude-li důsledně dbát vyhlášených opatření v době, kdy zvířata vyvádějí mladé a ptáci hnízdí. Uzávěrky některých oblastí z důvodu poskytnutí klidu a bezpečí jsou logické a řídit se jimi je vyspělé. Národní park totiž patří stejně tak lidem jako bylinám, stromům a zvířatům.

Neodcházím, jen se měním – příběh lesa

Byl jednou jeden les

Kam oko dohlédlo, rostly jehličnaté i listnaté stromy všech možných druhů. Prastarý les rostl přirozeně a dokázal se i bránit. Nejrozšířenější byly jedle a buky, ale třeba na písčivých skalách převládaly borovice, duby a břízy, na kamenitých svazích se dařilo jilmům a javorům, podél potoků olším. Smrky tu rostly také, ale většinou jen v hluboce zakrojených chladných roklích. Když přišla vichřice nebo požár, sucho nebo jarní mrazy, když se objevili škůdci, les dokázal sám a většinou velmi rychle zacelit rány a vyléčit se.

Přichází člověk

Potom, v hlubokém středověku, přišel člověk. Nejdřív se v lesích snažil jen přežít, postupně ale jeho nároky rostly. Chtěl, aby mu les sloužil, aby co nejdřív dával rovné dřevo. Vymýtil rozsáhlé plochy a vysázal nedohledné lány smrků, které rychle rostly a jejich dřevo se snadno zpracovávalo. Dnes tomu říkáme smrkové monokultury. Les se stával polem na prkna. Člověk mu vnutil svou vůli a kolonizoval ho. Navíc vysadil i různé cizokrajné stromy, třeba americké borovice vejmutovky, které původní druhy stromů začaly postupně vytlačovat.

Mniška útočí

Před sto lety přišlo sucho a žravé housenky bekyně mnišky. Násilím proměněný les se už nedokázal sám bránit a lidé, i když se snažili a pořádali třeba brigády na sběr škůdců, neměli proti kalamitě šanci. Zbyly jen holé svahy. Jeden by řekl, že se člověk z takové katastrofy poučí, ale kdepak. Léta plynula a svahy a rokle Českého Švýcarska zase pokryly smrkové monokultury. Stačila dvě suchá léta a kalamita tu byla zas. Tentokrát si na smrcích pochutnal kůrovec. Les skomíral. K patám stromů pronikalo jen málo světla a silná vrstva odumřelého jehličí dusila všechno živé.

Národní park mění pravidla

To už byl na území Českého Švýcarska mnoho let vyhlášen národní park. Ochránci přírody se v něm snažili vrátit lesu jeho původní, přirozenou podobu. Přestože do národního parku těžba dřeva nepatří, tu a tam nezbylo než sem pustit těžké stroje, les prosvětlit a umožnit mu, aby u paty smrků začal rašit přirozený porost. Nový les rychle povstával a většinu toho zvládl sám. Ze začátku se ke světlu draly břízy, jeřáby, borovice, brzy ale i buky, duby, habry, začaly se vysazovat jedle, které tu kdysi bývaly doma. Les už se stačil proměnit na čtvrtině rozlohy parku...

Kůrovec. Požár. Konec? Ne, jen nový začátek

To všechno ale změnil kůrovec. Sucho si vybíralo daň. Mělké kořeny smrků nedosáhly k vodě, kmeny slábly a staly se snadnou kořistí brouka, který vyhledává oslabené smrky

a žere lýko, jímž proudí živiny. A potom do kůrovcem zbídačených smrkových lesů vpadl požár. Nejrozsáhlejší za mnoho tisíc let. Co teď? Je příběh lesa u konce? Zbude jen nehostinné a neúrodné spáleniště? Ne. Tak to není. Už třeba jen proto, že spáleniště je všechno, jen ne neúrodné – právě naopak. Nadešel čas nechat na lese, aby se obnovil sám. Sledovat to a učit se. Mít na paměti, že českošvýcarský les neodchází, jen se mění a stává se zase přirozeným. A dělá to mnohem rychleji, než bychom čekali.

Po požáru se rodí nový les

Katastrofa? Nebo šance?

Celá země, ba celá Evropa, hleděla v těch dnech roku 2022 k požářišti v Českém Švýcarsku. Ohnivé stěny vzdorovaly stovkám hasičů z celé republiky. Lomilo se rukama, bědovalo nad nenapravitelnou katastrofou, nad ztrátou lesů. Ano, byla to nebývalá pohroma. Především ale pro člověka. Pro les už zdaleka ne taková, pro něj to dokonce byla šance na obrodu a návrat k přirozenému vývoji. My lidé jsme ale netrpěliví. Pro nás to, co se děje v horizontu našeho života, dává smysl. To, co bude po nás, jako kdyby ani nebylo. A tak vědomí, že tenhle les už v jeho nové, zdravé, přirozené podobě většina z nás neuvidí, vedlo k malomyslnosti a smutku. Zbytečně.

Proměna začíná okamžitě

Požár totiž strávil nejen kmeny stromů, ale také všechno, co se za léta nahromadilo na zemi. Tím se uvolnilo velké množství živin a už několik týdnů po dohašení požáru si život začal hledat cesty. Doslova druhý den se začal rodit nový, člověku zatím neviditelný les. Začaly to houby. Vzápětí se přidaly mechy. Ty nejdřív půdu pokryly syté hnědou vrstvou, stačilo ale, aby zapršelo, a okamžitě se zazelenaly a plnily roli ochránce zeminy před větrem a vodní erozí. Začal se odvíjet napínavý seriál, jehož děj je nepředvídatelný. Čekají nás dost možná mnohá překvapení a je úžasné, že u toho můžeme být.

Doba březová

Jen dva týdny po dohašení požáru už se objevily kapradiny. A pak se na spáleništi začala snášet semínka dřevin. Především břízy, které mají semena velmi lehká a dokáže je roznášet i mírný vánek. A tak najednou ve velmi úrodném popelu vyrůstaly maličké břízy a začaly vyrážet i vrby a osiky. A přijdou i další stromy, jen si na ně budeme muset počkat. Už dva roky po dohašení požáru jsou ale v Pravčickém dole dvoumetrové břízy. A zvířata? Jako první se vrátil hmyz, třeba chrobáci, střevlíci, kutilky, nově se objevily i kudlanky. A kde se objeví hmyz, objeví se i ptáci.

Pohled do budoucnosti

V roce 2006 hořelo na Havraním vrchu v Jetřichovicích, tedy jen nějakých deset kilometrů od požářiště u Hřenska a Pravčické brány. Jděte se tam podívat – nejvýmluvnější je pohled z Mariiny vyhlídky. Roste tu nový les. Sám, bez jakéhokoli zásahu člověka. Je velmi pestrý a různorodý. Pořád převládají břízy a olše, ale už se prosazují i buky a borovice. Až osm metrů vysoké stromy vytvářejí tak hustý porost, že ten, kdo neví, že tu hořelo, patrně by to neuhodl. Nový les na Havraní skále jasně dokazuje jediné – to nejlepší, co může člověk udělat, je nechat to na přírodě. Poradí si sama.

Bezpečí, o to tu běží

Jenomže příroda národního parku, to nejsou jen stromy a rostliny, ale také skály. Nejvíce zasaženy byly skály a skalní svahy nad silnicí z Hřenska na Mezní Louku, ale i skalní svahy nad turistickou stezkou k Pravčické bráně a nad Gabrielinou stezkou a v soutěskách Kamenice. Eroze teď může daleko snadněji uvolnit drobné, ale bohužel i větší kusy skal. K tomu přičtete nebezpečí pádu stromů s narušenými kořeny. Není tu prostě natolik bezpečno, aby bylo možné pustit do celé oblasti turisty. A tak nezbylo, než uzavřít i některé cesty. Jistě ne napořád, ale pár let to asi potrvá.

Video:
Vývoj lesa
po požáru

Osobnosti Českosaského Švýcarska

Kdo alespoň trochu zná krajinu Českosaského Švýcarska, toho neudiví, že krajina skal, roklí, удивujících panoramat i lesního šerosvitu byla inspirací výrazným osobnostem. Byli to umělci, významní představitelé šlechtických rodů i nadšení obdivovatelé kouzla nevšedních přírodních scénérií.

Za své jméno vděčí krajina malířům

Byli to právě výtvarní umělci, kteří kdysi dali krajině jméno. Dva Švýcaři, které práce zavedla do Saska, do Drážďan. Krajínář **Adrian Zingg** a portrétista **Anton Graff**. V posledních dvaceti letech století osmnáctého, v době, kdy ještě doznávalo baroko a turismus byl vlastně neznámý pojem, prochodili Adrian s Antonem celý skalnatý region. Adrian maloval na každém kroku, jeho ambicí bylo zachytit krajinu co nejvěrněji. Oběma malířům byly tyhle končiny velmi blízké, připomínaly jim totiž oblast v pohoří Jura na severozápadě Švýcarska. A tak začali o skalách zdvíhajících se nad Labem mluvit jako o Saském Švýcarsku. Nejspíš je nikdy nenapadlo, že se tenhle název uchytl, že přejde i do Čech a že tu jednou pod tímhle jménem budou vyhlášeny dva národní parky. S příchodem romantismu se pak obdiv malířů k divoké a pozvolna zpřístupňované krajině jen zvyšoval. A tak se do Českosaského Švýcarska nemohl nevypavit ani nejvýznamnější německý romantik, **Caspar David Friedrich**. Jeho Poutník nad mořem mlhy, ve kterém do jediného obrazu shromáždil několik českosaskošvýcarských scénérií, je dodnes jednou z ikonických vyobrazení téhle krajiny. Najdeme tu Zirkelstein, Růžák i Gamrig a budeme-li pátrat, odkud by se to okouzlený poutník mohl dívat, objevíme jednu z vyhlídek na Kaiserkrone. Ve Friedrichově díle najdeme řadu děl inspirovaných Českosaským Švýcarskem, jedno je ale třeba zmínit určitě – Děčínský oltář. Originál je k vidění v drážďanské Albertině, vynikající kopie na děčínském zámku, na který si ji také kdysi František Antonín Thun-Hohenstein objednal. Převratné dílo, které poprvé v historii zobrazilo na oltářním obraze přírodu jako hlavní motiv.

Ten, který přivedl turisty do skal

Edmund Clary-Aldringen, majitel bynoveckého panství. Krajinu v okolí Hřenska miloval. Však také kdejaký kámen, zákoutí nebo cestu pojmenovával po členech svého rodu. On to byl, kdo začal investovat do – dneska bychom řekli – turistické infrastruktury. Začal dlážděním cest a budováním zábradlí na vyhlídkách a pokračoval stavbou výletního skalního zámečku Sokolí hnízdo u Pravčické brány, zpevněním nádherné stezky kolem pat skalních stěn z Mezní Louky k Pravčické bráně, rozhlednou na Růžáku, hotelem v alpském stylu na Mezní Louce a nakonec i nákladným vybudováním stezky do soutěsky Kamenice, stavbou jezů a zavedením vyhlídkových jízď na pramičkách.

Adjunkt průvodcem

Úplně první, kdo sepsal průvodce po části krajiny, ve které dnes najdeme národní park, byl **Ferdinand Náhlík**. Byl lesním adjunktem ve službách knížete Ferdinanda Kinského, majitele českokamenického panství, a lesovnu měl v Rynarticích. V roce 1864 vydal svůj spisek a věnoval ho kněžně Marii Anně, ano té, po které je pojmenována Mariina vyhlídka. Průvodce byl samozřejmě sepsán německy, ale Náhlík byl i vášnivým čtenářem Palackého a Kollára. Jeho knížka je psána tak půvabným a poetickým jazykem, že je čtena a vyhledávána dodnes.

i Českosaské Švýcarsko okouzlo i **Hanse Christiana Andersena**, který o své cestě sem napsal knížečku Zpráva o cestě do Saského Švýcarska. Inspiraci tu za svého pobytu v Jetřichovicích našel i **Richard Wagner**, a to k opeře Lohengrin.

Caspar David Friedrich: Krajina s duhou.
(Díky nové naučné stezce mohou návštěvníci navštívit místa, kde slavný malíř čerpal svou inspiraci)

Korálky lidové architektury

Malebné domky, z nichž mnohé tu stojí už od barokních dob, příbytky řemeslníků, domkářů, kteří se povětšinou živili tím, co právě v těchto domech vyrobili, a už od počátku šedesátých let minulého století pečlivě opečovávané rekreační chalupy i po generace předávané domy starousedlíků – to jsou zářivé korálky štědře rozhozené do krajiny. Jejich neokázalá krása dodnes bere dech. Jsou specifické, jiné. V čem tedy spočívá kouzlo podstávkových domů?

Přirozený projev soužití

České Švýcarsko najdeme na mapě tam, kde se stýkají dvě oblasti lidových stavebních slohů. Ze západu sem přiléhá hrázdný, z východu zase roubený. Do těch slohů nikdy nezasaňovali architekti, nepodléhaly módám, byly dány podmínkami k životu a pragmatičností těch, kteří v nich bydleli. Tam, kde byl dostatek dlouhého rovného dřeva jehličnanů, tam se domy roubily, naopak v oblastech s převahou listnatých lesů s krátkým dřevem se hrázdilo. Tak jako tu po staletí žili pohromadě Sasové, Lužičtí Srbové a Češi a jejich osudy se prolínaly, proluly se i oba slohy. Zrodil se podstávkový dům. Dole roubení, nahoře hrázdní a k tomu to hlavní: podstávka, tedy sloupová konstrukce postavená před stěny přízemí. Vertikální dřevěné sloupky jsou propojeny horizontálním trámovým překladem. Smysl? Nezasvěcenému mohou připadat jako ozdobný prvek, jakési arkády, které lahodí oku. Jenomže lidé, kteří tyhle domy stavěli, aby v nich žili s celými rodinami, a ještě tu i pracovali, uvažovali v první řadě prakticky. Podstávková konstrukce totiž nese tíhu patra, anebo krovů. Tím odlehčuje stěnám přízemí. To bylo velmi podstatné, protože u roubených domů se roubení v průběhu času rozestupovalo a také klesalo. Podstávka tlak rozložila a převzala, takže výsledná stavba byla daleko stabilnější. Konec konců, nejstarší dochované podstávkové domy pocházejí z 18. století – a slouží dodnes.

Místa k životu i k práci

Tenhle vynález se zrodil v hlavách nevzdělaných lidí jako cosi zcela praktického. A také jedinečného. Oblast, ve které můžete natrefit na podstávkové domy, není velká, zasahuje část severních Čech, jihozápadní cíp Polska, jih Horní Lužice a část jihovýchodního Saska. Praktičnost ovšem neznamená, že by domkáři nechtěli svá obydlí mustrovat a krásnit, naopak! Vedle estetického dopadu samotné podstávky, jejíž sloupky byly často ještě vyřezávány, jsou tu především zdobené břidlicové štíty, nádherné rámové nebo svlakové dveře často s kamenným ostěním, pozoruhodné kliky a kování, zdobené rámy oken s tu a tam překvapivým barevným řešením. Podstávková konstrukce dokázala i tlumit zvuk, takže se například rytmické bušení kalcovského stavu nepřenášelo do patra s takovou intenzitou. A kdo tu ponejvíce žil? V podstávkových domech se hlavně tkalo, pletlo, provazničilo, pracovali tu koláři, punčocháři, košíkáři, výrobci košťat a kartáčů, nítaři, sedláři, truhláři, pastičkáři, skláři... Práci drobných výrobců skupovali faktoři a obchodníci, kteří si povětšinou stavěli honosnější zděné domy, ale i mezi nimi se našli majitelé větších a okázalejších podstávek.

i Podstávkové domy budete potkávat všude v bezprostředním okolí národního parku. Určitě se zajedte podívat do Kamenické Stráně, Vysoké Lípy, Jetřichovic, Janova, Růžové, Krásné Lípy, Brtníků nebo Kopce. Na území parku pak podstávky najdete hlavně v obci Mezná.

Krajina kulturní – drobné památky

Kulturní krajina, to je vlastně příroda obývaná a formovaná lidmi. V Českém Švýcarsku žili lidé už v pravěku, hlavní vlna osídlení ale nastala až v průběhu 14. století. Lidé zanechávali v krajině stopy. Úmyslné i neúmyslné. Těm úmyslným jsme přivykli říkat památky. Území skal a roklí je jich plné. Nejvíce jich vznikalo v době baroka, kdy se především víra vyhrnula z kostelů a začala zaplavovat krajinu. Ty stopy mají nejrůznější charakter i důvod vzniku, za většinou z nich je nějaký konkrétní příběh – lidské štěstí i neštěstí, prosba nebo dík.

Stopy práva

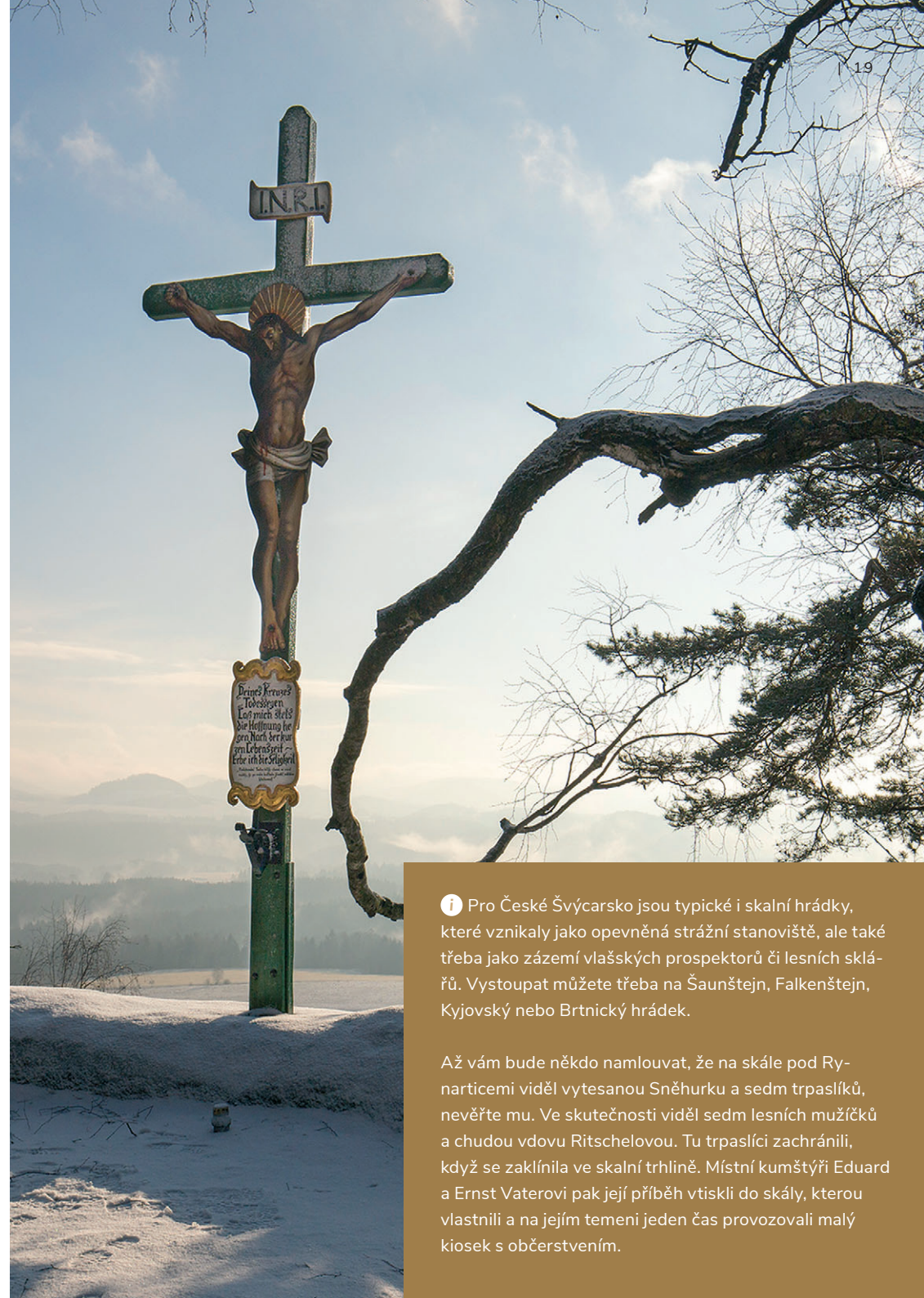
Hranice katastru, panství, vymezení území, orientační body. To jsou památky, které v Českém Švýcarsku potkáváme nejčastěji. Ponejvíce jsou to nejrůznější kamenné hraničníky. Některé dodržují více méně jednotnou podobu, to jsou hlavně ty kartografické, často s tlapatým křížem a rokem mapování. Někdy jsou to samostatné mezníky, jindy třeba rytiny ve skále. Mezníky s ondřejským křížem, to je ten, který připomíná písmeno X, zase sloužily jako orientační body pro lesníky. Hraničníky mohly ale také vymezovat území s nějakým konkrétním účelem – třeba označení úseku běhu řeky s povoleným rybolovem. K nejstarším a nejuprawnějším památkám tohoto druhu patří zemský hraničník u Zadních Jetřichovic – vysekaný reliéf erbu Vartenberků ze 16. století. Se zákony a právem souvisejí i smírčí kříže, které byly vztyčovány viníkem násilného činu nebo jeho příbuznými na místech zločinu. Jeden z nich, Riedlův kříž, najdete mezi Srbskou Kamenicí a Růžovou.

Stopy příběhů

Památky, kterým říkáme pietní, jsou vždycky spojeny s výraznou lidskou emocí, příběhem, který byl tak burcující, že si řekl o trvalou stopu v krajině. Často to byla místa upozorňující na neštěstí, nenadálou smrt nebo dokonce sebevraždu, tu a tam se ale objevily i rytiny, kříže a pomníčky děkovné, které lidé budovali jako připomínku záchrany, vyléčení či dokonce zázraku. Každý pomníček je vlastně zvláštním pamětním zápisem do kroniky krajiny. Dočteme se na nich i o mimořádných loveckých úspěších – třeba na Vlčí desce u Zadní Doubice nebo na Rysím kameni ve Velkém Kozím dole. Někdy zase jde o poetické vyznání lásky ke krajině, a ještě jindy o potřebu zaznamenat tradovanou místní pověst, jako třeba na Trpasličí skále u Rynartic.

Stopy víry

Kříže, boží muka, obrázky ve skalách, kaple a sochy. Říkáme jim památky sakrální a jsou odrazem lidské víry v Boha. V baroku je začali lidé stavět z mnoha důvodů. Někdy šlo jen o prostou demonstraci víry, jindy byly důvody pragmatičtější. Budovala se zastavení k pobožnostem při procesích, na kostelních a poutních stezkách. Mimořádným fenoménem jsou pak památky vysekané ve skále. Krajina se díky nim během času proměnila ve svéráznou přírodní galerii, v níž bylo možné nalézt jak obrázky ve skále, tak i reliéfy nebo výklenkové kaple. Nejprostornější z nich je kaple sv. Ignáce z první třetiny 19. století ve Všemilech, která vznikla vysekáním místnosti uvnitř skalního bloku. Kromě oltáře v ní byl dostatek prostoru i pro několik řad lavic.

i Pro České Švýcarsko jsou typické i skalní hrádky, které vznikaly jako opevněná strážní stanoviště, ale také třeba jako zázemí vlášských prospektorů či lesních sklárů. Vystoupat můžete třeba na Šaunštejn, Falkenštejn, Kyjovský nebo Brtnický hrádek.

Až vám bude někdo namlouvat, že na skále pod Rynarticemi viděl vytesanou Sněhurku a sedm trpaslíků, nevěřte mu. Ve skutečnosti viděl sedm lesních mužíčků a chudou vdovu Ritschelovou. Tu trpaslíci zachránili, když se zaklínila ve skalní trhlině. Místní kumštýři Eduard a Ernst Vaterovi pak její příběh vtiskli do skály, kterou vlastnili a na jejím temeni jeden čas provozovali malý kiosk s občerstvením.

Království vody

Charakter krajiny Národního parku České Švýcarsko určily živly. A mezi nimi v první řadě voda. Ta po miliony let tvořila hluboce zakrojená údolí, soutěsky a rokle, ve kterých dodnes panuje chladné a vlhké klima, často celodenní stín. Pískovec byl vodou tvarován do nejroztodivnějších podob. Protože je ale zároveň nasáklý jako houba, nenajdeme tu mnoho stojatých vod a vlastně ani vodních toků. Ze stejného důvodu jsou ovšem mimořádně bohaté zásoby spodních vod. Přestože jich není mnoho, patří potoky, říčky i řeky Českého Švýcarska k tomu nejkrásnějšímu, co tu můžeme zažít.

Labe

Největší česká řeka opouští v oblasti Českého Švýcarska zemi a směřuje dál, k Severnímu moři. Právě do Labe plynou všechny zdejší tekoucí vody. Když opustí Děčín, vytváří řeka mohutný, až tři sta metrů hluboký, nádherný kaňon, jeden z nejkrásnějších v Evropě. Labe tu na pískovcovém masivu pracuje už od konce třetihor a do dnešních dnů se už dokázalo prořezat pod pískovec, na starší podložní horniny. Stát na některé z vyhlídek na skalách nad Labským kaňonem a hledět na klidnou sílu nezádržitelně plynoucí řeky, to patří k nejmocnějším zážitkům, jakých se nám může dostat.

Kamenice

Druhou největší a také nejznámější řekou je Kamenice. Ta pramení v sousedních Lužických horách, protéká Chráněnou krajinnou oblastí Labské pískovce a za Srbskou Kamenicí vytváří jedny z největších divů národního parku – skalní soutěsky. Ferdinandovu, Horní, Divokou a Edmundovu. Její sestra Chřibská Kamenice, než se obě říčky těsně před hranicemi parku spojí, zase u Jetřichovic formuje půvabné Pavlino údolí. Ve Hřensku pak vody Kamenice vtékají do náručí Labe.

Křínice

Křínice je z řek v regionu nejkratší, ale o nic méně atraktivní. Pramení mezi Studánkou a Krásnou Lípou a u Kyjova vtéká do pískovcového území Národního parku České Švýcarsko, a to v místech, kde se krajina velmi rychle proměňuje v hluboce zakrojené Kyjovské údolí lemované skalami. V hraniční oblasti Křínice nádherně meandruje, aby o něco dál, už v Sasku, kde jí říkají Kirnitzsch, vykouzlila skalní soutěsku Kirnitzschklamm. Ta, podobně jako dolní soutěsky Kamenice před Hřenskem, umožňuje v místech zvaných Obere Schleuse vyhlídkovou plavbu na pramičkách. Svou pouť končí Křínice v Bad Schandau, kde se vlévá do Labe.

Potoky

Potoky Českého Švýcarska jsou krásné. Vytvářejí většinou úchvatná údolí nebo divoké rokle a strže. Třeba Loubský potok, Suchá Kamenice, Čertova voda, Dolnožlebský potok nebo Janovský potok jsou místy obklopeny velmi romantickými scenériemi. Naopak idylické je okolí dost možná nejkrásnějšího potoka oblasti, Jetřichovické Bělé, která se, než nad Dolským mlýnem vplyne do vod Kamenice, klidně klikatí mělkým údolím, křišťálově čistá, s dnem vystlaným zářivým a jemným pískem. Soutěsky, ve kterých se kdysi také plavily lodičky, tvaruje i Olešnička pod Starou Oleškou.

i Stojaté vody, ve kterých je možné se i vykoupat, najdete třeba ve Staré Olešce – zdejší Olešský rybník je vyhledávanou rekreační vodní plochou. Příjemné koupání je i v Kyjově, kde je na Sýrovém potoce malá přehrada, jejíž rozsáhlá rekultivace byla dokončena v roce 2024.

Informační střediska

Dům Českého Švýcarska v Krásné Lípě

Návštěvnícké středisko s interaktivní expozicí „České Švýcarsko – život, tajemství, inspirace“

Křínické náměstí 1161/10

407 46 Krásná Lípa

Tel.: +420 775 552 789

e-mail: informace@ceskesvycarsko.cz

Celoroční provoz

Informační centrum Jetřichovice

Jetřichovice 91

407 16 Jetřichovice

Tel.: +420 604 266 525

e-mail: infocentrum@ceskeparky.cz

Informační centrum Na Saule (Dolní Chřibská)

Informační středisko v objektu bývalé hájovny u odbočky ze silnice Doubice – Chřibská na Tokáň. Součástí infostřediska je nová interaktivní expozice Tajemství Ferdinanda Náhlíka (vstup zdarma, v provozu od jara 2026).

Dolní Chřibská 284

407 44 Chřibská

e-mail: infocentrum@ceskeparky.cz

Informační centrum Srbská Kamenice

407 15 Srbská Kamenice

Tel.: +420 773 781 598

e-mail: info@srbskakamenice.cz

Informační centrum Chřibská

407 44 Chřibská 197

Tel.: +420 601 187 308

e-mail: infocentrum@mesto-chribska.cz

Informační centrum Hřensko

v přízemí budovy Obecního úřadu Hřensko

407 17 Hřensko 71

Tel.: +420 412 528 344

Tel.: +420 770 131 498

e-mail: info@hrensko.cz

NationalparkZentrum

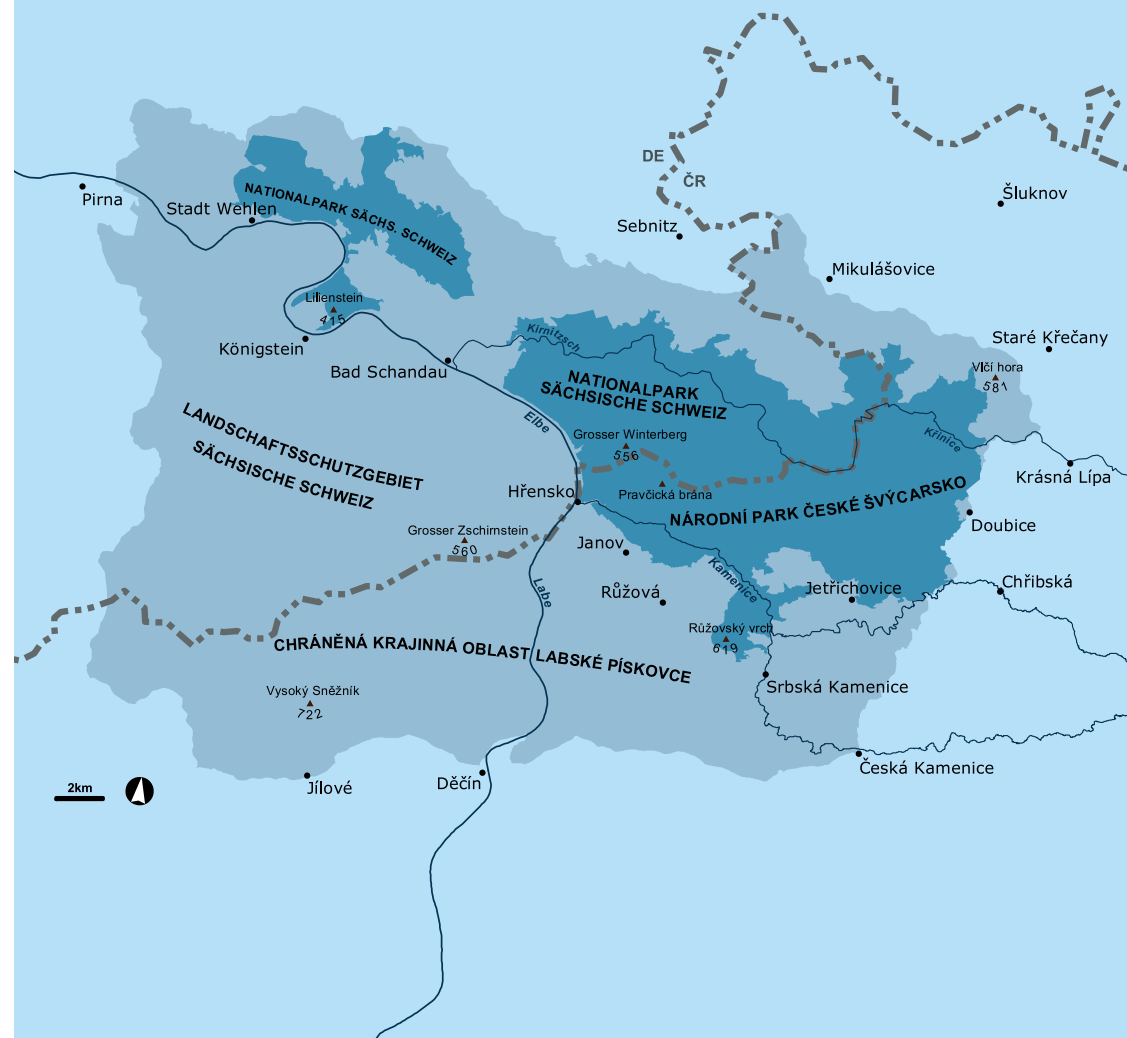
Informační a návštěvnícké středisko

Národního parku Saské Švýcarsko

Dresdner Str. 2 B

D-01814 Bad Schandau

www.nationalparkzentrum-saechsische-schweiz.de

Mapa NPČŠ

Pohled do budoucna

Národní park České Švýcarsko byl vyhlášen před pětadvaceti lety k zajištění ochrany přírody a krajiny v nejceněnější části Chráněné krajinné oblasti Labské pískovce. Jeho prvořadým a dlouhodobým cílem je zajištění nerušeného vývoje přírody na většině území národního parku a také ochrana jedinečné druhové rozmanitosti zvířat, rostlin i dalších organismů. Čtvrtstoletí je dlouhá doba. Podařilo se nashromáždit obrovské množství poznatků a zkušeností. Lidé z parku ale daleko spíše než o minulosti, přemýšlejí o tom, jak dál.

Nový les

I po kůrovcové kalamitě a velkém požáru pokrývá více než 90 % území parku les. Z velké části je to les mladý, který nevysázal člověk, ale příroda sama. Dá se ale přirozenému vývoji lesa vůbec nějak pomáhat? Dá. Je například nezbytné odstraňovat nepůvodní druhy dřevin, jakými jsou severoamerické druhy borovice vejmutovka nebo dub červený. Ty jsou totiž agresivní a mohly by vytlačit původní druhy.

Nejen příroda, i lidé

Národní park, to jsou ale také lidé. Ti, kteří žijí v okolních obcích i ti, kteří sem přijíždějí za zážitky a poznáním. Území národního parku nikdy nebude celé ponecháno samovolnému vývoji přírody. Na 20 % rozlohy, především tam, kde park hraničí s katastry obcí, bude prioritou vedle ochrany přírody i průchodnost a bezpečnost terénu. Zprůchodnění dočasně uzavřených cest i proznačení nových ale je a bude závislé na bezpečnosti i ochranném režimu parku – nemůže k němu docházet na úkor vzácných ekosystémů ani k rušení citlivých živočichů. Pokud se podíváme do budoucnosti ještě dál, uvidíme tendenci ještě víc propojit oba národní parky, ten český i saský. Hranice totiž vytýčoval člověk. Příroda nic takového nezná.

i Rádi byste nějak podpořili práci národního parku? Možností máte hned několik! Formu podpory si můžete vybrat na internetové stránce Správy Národního parku České Švýcarsko, na kterou vás přivede následující QR kód:

Chcete také pomáhat přírodě?

Národní park České Švýcarsko každoročně navštíví kolem 750 tisíc návštěvníků. Správně národního parku z toho ale neplyne ani jediná koruna – cokoli tu lidé utratí, končí u soukromníků nebo obcí. Přitom investice do financování turistické infrastruktury jsou obrovské – dokonce největší od dob Rakouska-Uherska. Jen údržba vyjde ročně na tři miliony korun a připočítáme-li investice například do rekonstrukce altánu na Mariině vyhlídce, vytvoření naučné stezky Česká silnice nebo rekonstrukci přístupu na skalní hrádek Šaunštejn, dostáváme se do částek daleko vyšších. K tomu přičtete investice do ochrany přírody.

Pokud máte pocit, že byste chtěli činnost parku podpořit, můžete. Existuje k tomu několik cest. V první řadě jsou tu funkční suvenýry WOLFIE. Ty vytvořila Správa Národního parku České Švýcarsko ve spolupráci se sociálním podnikem Good Sailors z Děčína a vy si tyhle upomínky s autorskou grafikou Jiřího Peřiny inspirovanou návratem vlků můžete koupit na e-shopu nebo v informačních střediscích. V nabídce jsou originální trička a mikiny, keramický hrnek nebo lněná taška. Utržené peníze půjdou na obnovu zdejších pestrých luk, na posilování populace lososů, na nové budky pro netopýry i na ochranu vlků. A část samozřejmě i na podporu sociálního podniku.

Druhou možností je zúčastnit se veřejné sbírky. Finančním darem můžete přímo napomoci ochraně přírody. Vaše peníze půjdou například na nákup jiker lososů obecných, kteří se následně budou moci vylhnout v řece Kamenici, na pořízení budek pro netopýry, aby tito létající savci měli místo pro tvorbu letních kolonií, anebo k nákupu a ochraně sazenic jedle bělokoré, kterou vracíme do zdejších lesů.

Jak se chovat a nechovat v národním parku

Nikdo nemá rád zákazy. A přece se bez nich neobejdeme, především chceme-li něco chránit. My chráníme přírodu a její přirozený vývoj. Jedním z našich úkolů je ale také šetrné turistické využití území. Chceme, aby do národního parku jezdili lidé, aby tu obdivovali jedinečné přírodní scenérie. Zároveň ale potřebujeme, aby návštěvníci přistoupili na jasně daná pravidla hry. Ta jsme shromáždili v návštěvním řádu, který je snadno dohledatelný na webu. Pojďme se teď podívat alespoň na hlavní zásady chování v hranicích národního parku.

Co bychom dělat určitě neměli?

Nocovat v přírodě, tedy tábořit a rozdělávat ohně mimo jasně označená místa. Používat zábavní pyrotechniku. Kouřit v lese. Ničit skály. Nechávat volně pobíhat domácí zvířata. Rušit nebo dokonce plašit zvěř, především při hnězdění. Nechávat po sobě odpadky. Při houbaření a sběru lesních plodů drancovat les. Provozovat horolezectví mimo vyhrazená místa a jasně daná období. Pokud jedeme na kole, neměli bychom jezdit mimo silnice a vyznačené cyklotrasy. Rozhodně bychom si neměli myslet, že autem se dá vjet a zaparkovat kdekoli a ne jen na místech, která jsou k tomu určena a zřetelně označena. Ještě přísnější pravidla pak, logicky, platí v klidových zónách. Tady vůbec není možné opouštět značené cesty. Když se nad tím zamyslíme, je dodržování těchto pravidel vlastně naprosto přirozené. Tedy pro někoho, kdo chce být k přírodě ohleduplný a chápe, že je na návštěvě v místech, kde žijí i zvířata, rostliny, stromy, kde se po staletí formují skály.

<https://www.npcs.cz/navstevnik>

i A kde semaforey najdete? V terénu na všech značených přístupových cestách do národního parku, na webových stránkách, sociálních sítích i v informačních střediscích národního parku.

Semafor proti požárům

Předcházet požárům je na jedné straně hodně složité, na druhé straně velmi jednoduché. Přírodní příčiny hoření lesa odvrátit prostě nemůžeme. Co ale můžeme velmi dobře, to je minimalizovat lidské zavinění. Stačí se chovat zodpovědně a být důslední. Každý oheň v lese je nebezpečný. Každý! Nejde jen o založení ohniště, o kterém se můžeme stokrát domnívat, že jsme ho uhasili, ale co se děje pod zemí, nevidíme, jde třeba i o kempingový vaříč nebo obyčejný oharek cigarety. Je totiž fakt, že od vzniku národního parku v roce 2000 do současnosti hořel les na jeho území v celkem 82 případech a ve většině případů bylo příčinou lidské zavinění.

A tak Správa Národního parku České Švýcarsko vytvořila semafor. Pokud se jím návštěvníci parku budou řídit, lidský faktor požáru by měl být minimalizován. Jak to funguje? Český hydrometeorologický ústav vydává v případě nebezpečí požární výstrahy. Pokud počasí k žádnému varování nezavdává příčinu, „svítí“ zelená. To znamená, že se návštěvníci parku mohou po jeho území pohybovat bez omezení, pokud samozřejmě respektují návštěvní řád. Při vyhlášení prvního stupně požární výstrahy se na semaforu objeví oranžová a tím automaticky vstupuje v platnost noční zákaz vstupu do lesů národního parku v čase od 22 do 6 hodin. Pokud je vyhlášen druhý stupeň požární výstrahy, objeví se na semaforu červená. V tom případě k nočnímu zákazu vstupu přibývá ještě i zákaz pohybu mimo značené cesty na celém území parku bez ohledu na zóny. Pomůže to? Pokud budou lidé zodpovědní, rozhodně ano.

Pravčická brána a Divoká soutěska

Národní park České Švýcarsko i jeho bezprostřední okolí, to je řetězec nádherných a atraktivních míst, vycházek, výletů. Je úchvatné ta místa poznávat a objevovat nové a nové krásy. A přece největším magnetem zůstávají Pravčická brána a plavba na lodičkách v soutěskách Kamenice. Požár v roce 2022 turistům situaci zkomplikoval, bylo nutné přijmout některá opatření pro jejich bezpečnost a některé trasy i uzavřít. Protože ale všechno zlé je pro něco dobré, otevřely se nové možnosti a my vám můžeme nabídnout dvě dosud nepříliš využívané cesty k bráně bran a k poznání Divoké soutěsky. Bonusem těchto tras je možnost pozorovat kouzelnou proměnu spáleniště na nový zdravý les.

Z Janova přes novou vyhlídku

Obě trasy využívají žlutě značenou Mlýnskou cestu, která spojuje obec Mezná s místem zvaným Tři prameny, odkud je možné vystoupat k Pravčické bráně. Jako východiště můžete zvolit buď Janov nebo Mezní Louku, kde je možné zaparkovat. Z Janova vás povede zelená značka a díky ní sestoupáte až na dno soutěsek říčky Kamenice, k Meznímu můstku. Odtud už je to jen kousek ke kotvišti pramiček, které vás provedou Divokou soutěskou tam i zpátky. Pro vnímavého člověka je to zcela jedinečný zážitek, protože právě Divoká soutěska je jednou z nejcennějších a nejzachovalejších částí národního parku a jinak než na lodičce se sem nepodíváte. Až se vrátíte k Meznímu můstku a přejdete na druhý břeh Kamenice, čeká vás krásný, ale velmi prudký klikatý výstup do jediné obce, která je součástí území národního parku, do Mezné. Právě tady začíná už zmíněná Mlýnská cesta. Kdokoli po ní dnes jde, může si velmi dobře udělat obraz o tom, kam až v roce 2022 dosahoval požár, zároveň se ale může přesvědčit, jak nečekaně rychle se příroda obnovuje a jak všude kolem bez přičinění člověka povstává úplně nový les. Je to dobrodružství, které jinde nezažijete. Nejvýmluvněji vám les svůj příběh vypoví na vyhlídkové plošině vybavené dalekohledem, ve kterém budete mít Pravčickou bránu jako na dlani.

Z Mezní Louky nejkrásnější alejí

Vyjít můžete i z Mezní Louky. Odtud vás nejdelší a nejkrásnější alej v národním parku doprovodí až do Mezné a vy odtud budete moci sestoupat k Meznímu můstku, prozkoumat na palubě lodičky Divokou soutěsku, vrátit se do Mezné a vydat se po Mlýnské cestě ke Třem pramenům. Dál už jsou obě trasy stejné. Cesta Dlouhým dolem vzhůru k Pravčické bráně je teď úplně jiná, než tomu bývalo dřív. I tady ale les velmi rychle regeneruje, i tady bude pokračovat vaše výprava do úžasné dílny matky přírody. Ještě před koncem cesty nezapomeňte prozkoumat skalní převis jeskyně Českých bratří, a pak už vás čeká jeden z divů světa, Pravčická brána – největší skalní útvar v Evropě, geologická rarita prvního řádu. Původně skalní stěna vybíhající nad krajinu, ve které eroze vyhlodala dva převisy naproti sobě, hranice mezi nimi byla tenčí a tenčí, až se nakonec prolomila a vznikla jedna z nejkrásnějších skalních bran planety. Nejhezčí pohled na ni je ze skalních vyhlídek na protějším masivu, odkud uvidíte i Malý Pravčický kužel, Stříbrné stěny, a dohlédnete daleko do kraje. Z Hřenska do Janova i od Tří pramenů na Mezní Louku vás pak odveze kyvadlový autobus.

i Věděli jste, že Národní park České Švýcarsko byl vyhlášen především díky jedinečné geomorfologické stavbě území? Ochrana fauny a flóry i přirozeného vývoje přírody je samozřejmě dalším z důvodů, ale skály, skalní stěny a útvary i hluboké rokle, a samozřejmě i Pravčická brána, byly prvotním podnětem.

Délka trasy: 11,5 km
nebo 12,5 km

Komu je trasa určena:
zdatným turistům

Doprava: turistický autobus linka 434, 441, 438. Východí zastávka Janov, Hájenky-soutěsky nebo Hřensko, Mezní Louka nebo Hřensko, Tři prameny

QR kód s trasou:

Jetřichovické vyhlídky

Kdo má rád daleké výhledy do kraje, těžko najde v Českém Švýcarsku atraktivnější výlet. Uvidíte Růžák, Děčínský Sněžník, stolové hory v Sasku, budete se moci očima vydat do chráněných krajinných oblastí Lužické hory a Labské pískovce i do národních parků České Švýcarsko a Saské Švýcarsko, budete putovat členitým hřebenem Jetřichovických stěn, chvílemi až u samotného okraje skal.

Havraní skála

Z Jetřichovic vás červená turistická značka přiměje prudce stoupat až na temeno skalních stěn. Po celou dobu docela náročného výšlapu budete mít na dohled majestátní Havraní vrch. Tady před bezmála dvaceti lety vypukl rozsáhlý požár. Dnes tomu těžko uvěříte. Budete se dívat na místo, na kterém se přirozeně a bez zásahu člověka vyvíjí nový les.

Marjánka a Vilemína

Prvním vrcholem výletu je Mariina skála, na jejíž ostré špici (však se taky skála původně jmenovala Vysoký Ostrý) září vyhlídkový altán. Je to kopie původního altánu, takže si při pohledu z něj můžete připadat jako kněžna Marie, pro kterou nechal v roce 1856 altán zbudovat její muž, kníže Ferdinand Bonaventura Kinský. Všimněte si, že altán vlastně spočívá na kovových roštích. Je to proto, že pískovec je měkký a vyhlídka velmi vyhledávaná. Abychom nemuseli do skály vrtat a turisté ji svými botami neodírali, položili jsme na kámen kovové rošty, které chrání jak skálu, tak i návštěvníky. Podobně je tomu i na nedalekém Falkenštejnu. Dalším zastavením na kraji skal je vyhlídka z Vilemíniny stěny. I tady stával altán, dnes je ovšem ze skalního plata výhled zcela volný. Rozhled z Černé stěny, jak se skála dříve jmenovala, nechal upravit jiný kníže Kinský, Ferdinandův otec Rudolf, u příležitosti svatby s hraběnkou Vilemínou Colloredo-Mansfeld. Možná dostanete chuť vydat se ještě výš a vyslat dron s fotoaparátem – ale nedělejte to. Nad územím národního parku to není možné. Díky, že to respektujete.

Rudolf

Hřebenová stezka vás povede různými typy lesa. Nejdřív vás obklopí borovice a vřesy typické pro písčitoskalnaté podloží, a když se dostanete do oblasti čedičového podloží, přibude listnatých stromů, především buků, a charakter lesa se změní. To už budete mít za sebou návštěvu mohutného skalního převisu zvaného Tetřevna nebo Balzerovo ležení (za třicetileté války se tu vesničané ukrývali před krajem táhnoucími rabujícími vojsky, později se tu scházeli lovci tetřevů) a Purkartický les vás dovede až ke skalnímu suku Vysokého kamene, který je od dvacátých let 19. století nazýván Rudolfův kámen, jako připomenutí skutečnosti, že se sem vyšplhal mladičký kníže Rudolf. Na vrcholu vás čeká další vyhlídkový altán a výhledy do odlehlější části národního parku. Zpáteční cesta vede klidnými, písčitými, idylickými cestami pod stěnami, které jste před chvílí poznávali. Nejdřív na rozcestí Pohovka opustíme červenou a po zelené se vydáme do malého skalního města „Na Bídě“ a krajem plazivé louky až k prvním domkům Jetřichovic.

i Zmíněnou vyhlídku na vrcholu Falkenštejnu, kde v raném středověku stával strážní hrádek, najdete snadno, a výstupem na ni můžete výlet zakončit. Je odtud krásný výhled na Havraní skálu i do Haťového dolu.

Délka trasy:
7 km (okruh)

Komu je trasa určena:
zdatným turistům

Doprava: turistický autobus linka 434 nebo 436, výchozí zastávka Jetřichovice, host.

QR kód s trasou:

Údolím říčky Křinice

Malebné Kyjovské údolí, které vytvořila říčka Křinice, je bezesporu nejpřístupnější částí Národního parku České Švýcarsko. Cesta vinoucí se podél vody je protkána pozoruhodnými místy, má jedinečnou atmosféru, nedávno tu byla otevřena naučná stezka, ale především je to široká a velmi dobře schůdná komunikace přístupná úplně každému – od vozíčkářů po cyklisty, od rodin s kočárky po náročné turisty, od sezónních návštěvníků po hledače zimního klidu.

Všemi smysly

Cesta údolím začíná, jak už jméno napovídá, v obci Kyjov. Tady také startuje zhruba šestikilometrová naučná stezka „Údolím říčky Křinice všemi smysly“, která má dvanáct zastavení, z nichž to poslední najdete u Hraničního mostu v Zadní Doubici. Potkáte tu dřevěný xylofon, sochy, kukátka, posezení, hmatové krabíčky a prvky, hledačky i pozoruhodné sluchadlo, kterým lze na dálku naslouchat hlasu řeky. Budete míjet suťovou jeskyni Vinný sklep a přehrázku Jeskyně víl, nahlédnete do monumentální skalní Klenotnice, přírodou vytvořeného skalního amfiteátru s dvacet metrů vysokými stěnami a skalní věží nazývanou Strážce Klenotnice, v zimě vás v každé boční roklí čekají desítky ledopádů a v Jeskyni víl úchvatné ledové krápníky. Ve chvílích klidu vám docela klidně může nad hlavou přeletět čáp černý, nad hladinou se mihne zářivě modrý ledňáček. Řeka vás povede mírným terénem a odhalí mnohá tajemství. Můžete ale také zvolit cestu daleko dobrodružnější a sledovat stužku Křinice z výšky skalní stezky vedoucí z Kyjova přes Kinského vyhlídku a Kyjovský hrádek až k Praporku.

Na lodičky do Obere Schleuse

Za Turistickým mostem se cesta ještě více uklidní a Křinice začne víc a víc meandrovat a vy se ocitnete uprostřed lesů, v místech, kde budete už jen tušit, že tady ještě před pětadesátiletými stály domy a žili tu lidé. Přes Hraniční most přejdete na saskou stranu hranice a kolem pozůstatků někdejšího výstavního hotelu a hostince Český mlýn a mezi budovami rekonstruovaného Niedermühle vás Křinice, která tu už slyší na jméno Kirnitzsch, dovede až k jednomu z pozoruhodných míst Národního parku Saské Švýcarsko – do soutěsky Obere Schleuse, česky Horní splav. Křinice po dlouhá léta sloužila ke splavování dřeva do Labe a právě splavy na ní zbudované tuto pro zdejší obyvatele hlavní obživnou činnost umožňovaly. Dnes jde o turistický magnet, protože soutěsku je možné projet na výletních lodičkách podobně, jako je tomu na české straně na dolním toku říčky Kamenice. Plavba tu trvá necelou půlhodinku a je to zážitek tichý, klidný, doprovázený vyprávěním převosníka. Na dně skalní soutěsky, obklopen nádhernou přírodou, připadá si člověk jako v chrámu. Ani času se tu nechce pospíchat a všude – i v tom největším parnu – vládne příjemný chládek. Skály, stromy, rostliny, zrcadlo vodní hladiny – stačí se jen dívat a vnímat krásu.

i Pokud se nebudete chtít vracet stejnou cestou, můžete se vydat do blízkého Hinterhermsdorfu a kolem rozhledny Weifberg dojít až do Mikulášovic na vlak, případně se vrátit jen kousek a od Niedermühle se po můstku vydat po zeleň k Vlčí desce a pokračovat do Doubice a zpátky do Kyjova.

Délka trasy: 6,5 km (NS Všemi smysly, zpět 13 km), Kyjov – soutěsky Obere Schleuse tam 8,5 km

Komu je trasa určena: pěším, cyklistům, kočárkům a vozíčkářům (platí pro NS Všemi smysly)

Doprava: turistický autobus linka 434, výchozí zastávka Kyjovské údolí

QR kód s trasou:

K soutěskám Obere Schleuse

Českou silnicí za poznáním

Nejdřív tudy chodila jen zvěř. Vyšlapanou stezku ale už v pravěku začali využívat i lidé, později to byla nejkratší a nejpohodlnější cesta ze Saska do Čech. Jezdili tudy formani a obchodníci, táhla tudy vojska. Dnes je to oblíbená turistická trasa, která byla v nedávné době doplněna o jedenáct zastavení naučné stezky. Můžete se tudy vydat do historie a prožít pozoruhodná setkání.

Naučná stezka Česká silnice

Začnete ve Vysoké Lípě, v místě zvaném Pod Loupežákem. Na šestikilometrové štrece naučné stezky Česká silnice se věru máte na co těšit. Tak třeba hned po pár stech metrech můžete prozkoumat model dehtářské pece a zjistit, jak jedno z nejrozšířenějších lesních řemesel v minulosti fungovalo. A pak už vás čeká pět dřevěných soch připomínajících dávnou i nedávnou minulost těchto míst – třeba soba, jehož živí předkové tudy v dávných dobách migrovali, a dále sídliště mezolitických lovců, rekonstrukce filmové memorabilie, uhlířova domku z natáčení pohádky Pyšná princezna doplněného půvabnými dřevěnými soškami medvídatů...

Zadní Jetřichovice

Stezka končí na břehu hraniční říčky Křinice, v místě podmanivého půvabu, v Zadních Jetřichovicích. Přestože po druhé světové válce všechna zdejší stavení vzala za své a údolí se zase zmocnila příroda, citlivý člověk tu okamžitě rozpozná stopy civilizace. Stávala tu velmi vyhledávaná Křinická restaurace – Kirnischtschänke, bývala tu celnice a stanice finanční stráže. Turisté tohle místo milovali. Dívat se na okrouhlé údolí na saské straně lemované důstojnou skalní stěnou Rabensteine z terasy hospůdky, popíjet pivo... muselo to být krásné. A je dodnes, jenom už bez lidí a domů. Skupina dobrovolníků tu už několik let sanuje základy někdejších domů a vy se z informačních tabulí alespoň dozvíte, kde stály lesovny, kde stodola, kde hotel...

Malá Pravčická a Šaunštejn

Zpátky se vraťte stejnou cestou. Až přijdete na rozcestí Pod Šaunštejnem, dopřejte si ještě malou, ale na zážitky velmi bohatou odbočku značenou červeně. Po chvíli nad sebou uvidíte mohutný skalní blok, na kterém kdysi stával hrad Šaunštejn. Po čerstvě obnovených žebříčích a schodištích tu můžete vyšplhat až nahoru a z komfortních lávek zažít jednu z nekrásnějších rozhledů v Českém Švýcarsku. Až se dosyta vynadíváte – a věřte, že se vám odtud nebude chtít – vraťte se zase dolů na červenou a pokračujte ještě chvíli do lesnatého vrchu. Nahoře vám bude odměnou setkání s Malou Pravčickou branou. Tahle malá sestra velké brány láká k výstupu na skalní temeno po pohodlném žebříčkovém schodišti na vyhlídku. Je sice jen necelých dva a půl metru vysoká, o to snáz z ní ale můžete prozkoumat ojedinělý výsledek úchvatné skalní eroze trávající miliony let. Až se vrátíte na rozcestí Pod Šaunštejnem, budete to do výchozího místa mít už jen pár set metrů.

i Výlet po České silnici si můžete ještě zpestřit hledačkou čili questingem. Pozorné čtení informačních tabulí naučné stezky vám dodá všechny nápovědi a vy budete moci v Zadních Jetřichovicích vylustrováním tajenky otevřít truhlu s pokladem! Podklady k hledačce si stáhněte na www.npcs.cz/quest, najdete je ale i na prvním zastavení naučné stezky pod Šaunštejnem, kde jsou k dispozici i tužky (pro jistotu si ale s sebou vezměte i vlastní).

Délka trasy: 14 km

Komu je trasa určena: pěším, vhodné i pro rodiny s dětmi, trasu po České silnici doporučujeme i pro cyklisty, kočárky, dětská kola a odstrkovadla

Doprava: turistický autobus linka 434, zastávka Jetřichovice, Vysoká Lípa rest.

QR kód s trasou:

Za vyhlídkami na národní parky

Hřensko má většina lidí v povědomí jen jako výchozí bod k soutěskám Kamenice a Pravčické bráně. To si ovšem tahle nejnižší položená obec v Česku nezaslouží. Není u nás totiž mnoho vesnic podobně nasoukaných do skalní soutěsky, na sporé břehy říčky Kamenice.

Kolem Hřenska

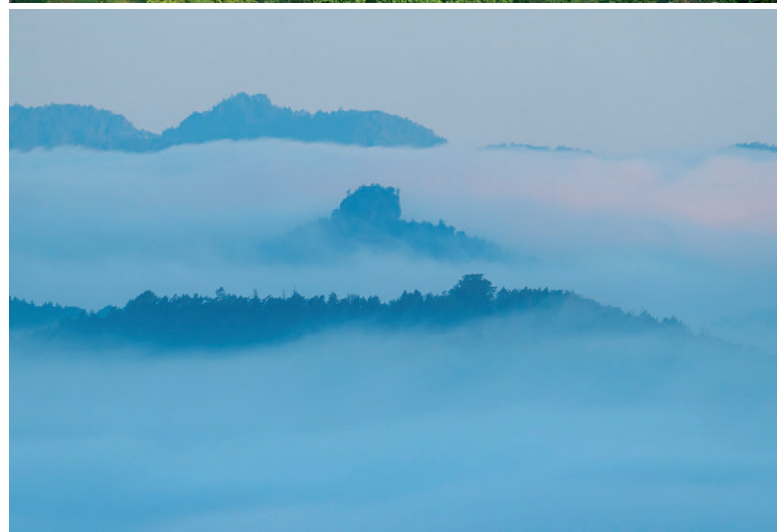
Začít můžete na obou janovských vyhlídkách nad obcí a pak už po zelené vystoupejte do obce Janov. To už se sice dostanete za hranice národního parku, ale rozhledna, která se tu tyčí do výše čtyřiceti metrů, vám zprostředkuje jedinečné výhledy do srdce Národního parku České Švýcarsko, na celé Stříbrné stěny, Pravčickou bránu, obnovující se les v místech, kde v roce 2022 hořelo, saské stolové hory, Děčínský Sněžník... Zase jiný pohled poskytne labská vyhlídka Elisalex na vrcholu skály strmící nad soutokem Kamenice a Labe. Z té nahlédnete do Labského kaňonu a z výšky uvidíte i přívoz, který vás za chvíli přepraví z českého na saský břeh, z Hřenska k železniční stanici Schöna.

Na Císařskou korunu

Sotva kilometr vzdušnou čarou odtud vypíná se nejmenší saská stolová hora Zirkelstein – Kruhový nebo Okrouhlý kámen. A právě na tu se rozhodně stojí za to vydat. Nejhezčí je začít na cyklostezce, sledovat, jak se Labský kaňon mění v široké údolí, a na hranici mezi oběma národními parky odbočit na Malerweg a vydat se k vesnici Reinhardtsdorf-Schöna. Pokud jste skuteční fajnšmekři výhledů, rozhodně si udělejte malou odbočku na Kaiserkrone. Těch zhruba tři sta metrů výstupu na silně erodovaný pozůstatek stolové hory opatřený pohodlnými a zabezpečenými schodišti se vyplatí už kvůli třem vyhlídkám do kraje. Především ta nejnižší poskytne působivý pohled na cíl cesty, stolovou horu Zirkelstein, podivuhodný skalní suk vystupující ze zalesněného kuželu. Budete si tu možná připadat jako slavný Poutník nad mořem mlh saského romantického malíře Caspara Davida Friedricha, protože právě tenhle pohled korunovaný Zirkelsteinem je součástí jeho dost možná nejslavnějšího obrazu. Po návratu do vsi pak odbočíte na žlutě značenou stezku a za chvíli už stoupáte na vrchol Okrouhlého kamene.

Zirkelstein, král výhledů

Zirkelstein je sice nejmenší ze saských stolových hor, její tvar je ale zcela jedinečný. Jako kdyby ji příroda vysochala jen proto, abychom z ní mohli hledět na její zázraky. Právě odtud dokonale přehlednete velkou část toho, co kdysi dva švýcarští malíři nazvali Saským Švýcarskem a kde byly později vytyčeny dva národní parky – Saské Švýcarsko a České Švýcarsko. Výstup je umožněn po kovových žebřících opatřených zábradlím. A odměna? Uvidíte impozantní reliéf Českosaského Švýcarska – od Schrammsteinů přes Velký Winterberg, Stříbrné stěny až k Pravčické bráně a dál, až k magickému kuželu Růžovského vrchu. Stejně tak si při pohledu na druhou stranu užijete saské stolové hory – oba Zschirnteiny, Papststein, Pfaffenstein, Lilienstein... a samozřejmě i malebné údolí Labe.

i Zirkelstein je logicky jednou z nejvyhledávanějších pozic fotografů krajinařů. Chcete-li dobrý tip – vydejte se sem velmi brzy ráno nebo naopak k večeru, protože východy a západy slunce jsou tu mimořádně atraktivní.

Délka trasy: kolem Hřenska 7 km, na stolové hory Zirkelstein a Kaiserkrone 8 km

Komu je trasa určena: pěším, vhodné i pro rodiny s dětmi

Doprava: turistický autobus linka 434, Dráha Národního parku České Švýcarsko U28 – stanice Schöna, přívoz přes Labe Hřensko – Schöna (celoroční provoz)

QR kód s trasou:

Výpravy v deštivém dni

Děšť je pro přírodu darem z nebes. Pro výletníka je ovšem většinou důvodem k mizerné náladě. Tolik plánů na poznávání krás obou národních parků – a teď cedí. A přece se ani v nejprudším lijáku nemusíte vzdát zábavné, hravé, poučné i objevné procházky Českosaským Švýcarskem. V Krásné Lípě na vás čeká Dům Českého Švýcarska a v Bad Schandau zase Nationalpark Zentrum. Že jde o domy kouzelné, dá rozum. Oba skrývají interaktivní expozice, díky kterým se o národních parcích dozvíte kdeco, a ještě vás to bude bavit. A vaše děti dvojnásob!

České Švýcarsko – život, tajemství, inspirace

Takový je název velmi oblíbené expozice v Domě Českého Švýcarska na krásnolipském náměstí. Vtáhne vás okamžitě a přiměje vás ke hře. Vystoupáte na rozhlednu opatřenou dalekohledy, zastavíte se ve skalní kapli, roztočíte větrný mlýn, budete šplhat po skále, hádat řešení rébusů sluchem i hmatem, budete pronásledovat jezevce až do hloubi jeho nory, stanete se malířem, archeologem, badatelem, vstoupíte do sklářské hutě... Jistě, je to „jen“ expozice, tak trochu hra na České Švýcarsko, esence pozoruhodností, ale vy se ve dvoupodlažní galerii dozvíte mnohé o historii, přírodě i kulturní identitě království labských pískovců i národního parku. Když k tomu přidáte panoramatickou trojprojekci dokumentu o zrození krajiny z moře, vhléd do světa místních sklářů i možnost zhlédnout mámivý dvacetiminutový film Krajina tajemství – máte masivní i zábavný zážitek jako hrom. Pokud jste tu s dětmi, budete mít věru nesnadnou práci dostat je odtud.

O Saském Švýcarsku česky

Nedaleko náměstí v půvabném lázeňském městečku Bad Schandau stojí budova bývalého kina, ve které už dlouhá léta sídlí Nationalpark Zentrum. I tady najdete pestrou, členitou a zcela interaktivní expozici o saské části jedinečné krajiny skal, skalních měst a roklí. Všechny texty, a dokonce i multivize, jsou tu dvojjazyčné, takže si vystačíte s češtinou. Budete ve tmě hádat, který pták právě zazpíval, pokusíte se udržet rovnováhu v přírodě a shledáte, že to vážně není žádná legrace, pochopíte vznik skalních měst, stanete se součástí mravenčího světa, budete si užívat rozmanité herně-didaktické prvky, všechny ty šuplíčky, hejblata, kukátka, sluchátka, skládačky, táhla a odklápečky, budete naslouchat hudbě, malovat s Casparem Davidem Friedrichem, prozkoumáte systém stavby podstávkového domu. To všechno ve dvou patrech prostoupených velkorysým modelem pískovcové věže. I tady vás čeká projekce filmu – tentokrát se podíváte na Saské Švýcarsko očima sokola stěhovačového. Děti se zase mohou těšit na pohádku o lesním skřítkovi.

i Dům Českého Švýcarska i Nationalpark Zentrum ale nenabízí jen zmíněné expozice. Najdete tu i velmi dobře vybavená informační střediska. Nejenže vám tu dobře poradí ohledně výletů, ubytování i dopravních možností, můžete si tu nakoupit regionální výrobky a nabídnou vám tu i drobné občerstvení a originální suvenýry.

Otevírací doba: obě expozice jsou otevřeny celoročně, aktuální provozní dobu najdete na níže uvedených QR odkazech

Komu jsou expozice určeny: především rodiny s dětmi, zájemci o přírodu

Doprava: turistický autobus linka 434, Dráha Národního parku České Švýcarsko U28, stanice Krásná Lípa a Bad Schandau

Poznejte České Švýcarsko hravě

Správa Národního parku České Švýcarsko nabízí řadu zajímavých a hravých tiskových materiálů pro návštěvníky, účastníky ekoprogramů i pro školy. Pravidelně dvakrát ročně vydáváme informační Zpravodaj, vedle něj ale v současnosti nabízíme dalších třicet vzdělávacích publikací a materiálů.

Většinu z nich pohodlně najdete na webu www.npcs.cz/evvopublikace nebo je můžete získat na informačních střediscích národního parku, případně na akcích pro veřejnost či přímo v budově správy národního parku v Krásné Lípě.

Určitě vás zaujme brožurka **Ze života zvířat Českého Švýcarska** nebo třeba **Zápisník malého přírodovědce** nebo **Manuál k Hravému průvodci Kyjovským údolím**. Po úspěchu komiksového sešitu s pracovními listy **Rozumovi na cestách aneb Desatero udržitelného cestovního ruchu v Národním parku České Švýcarsko** nabízíme nově jeho druhou část nazvanou **Tadeášův sen o lese aneb Příběh lesa: Neodcházím, jen se měním**. Tentokrát jde o příběh malého Tadeáše Rozuma, který ve snu putuje s profesorem Hugem pomocí podivuhodného stroje času a společně objevují historii, současnost i budoucnost lesů v Českém Švýcarsku. Vypravíte se do pravěku, mezi středověké dřevaře i uhlíře, setkáte se s kněžnou Kinskou a vypravíte se i do roku 2122!

Potkejme se v přírodě i v učebnách!

Rádi se s vámi setkáváme, přinášíme vám informace v souvislostech, ukazujeme vám krásy a tajemství národního parku. Nechte se zlákat k návštěvě některé z akcí, které pro vás pořádáme! Můžete se těšit třeba na odborné i laické exkurze, vycházky se strážci, Dny lesních řemesel nebo na nejrušnější přednášky a besedy.

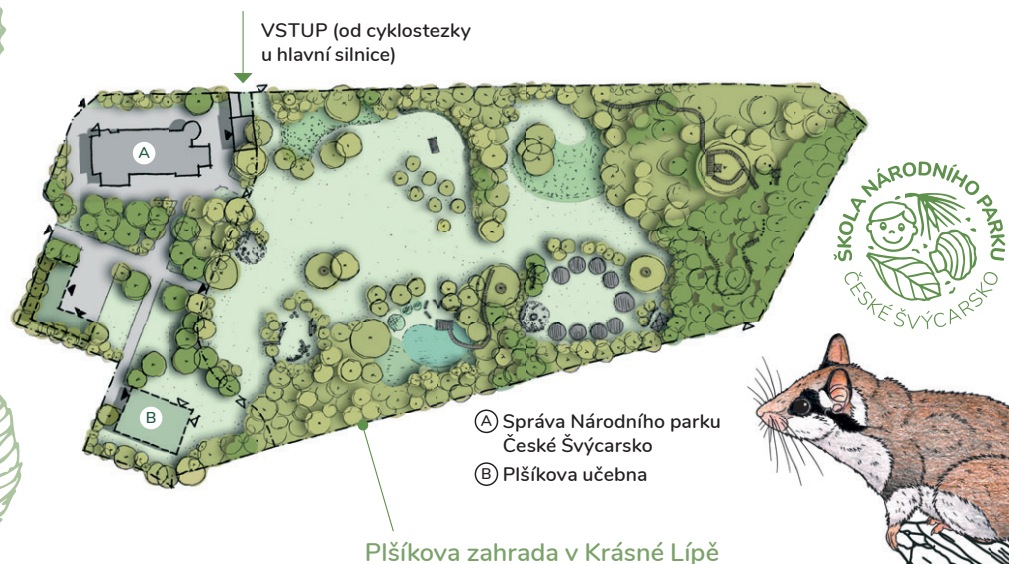
Akce najdete přehledně na www.npcs.cz/akce a www.npcs.cz/publikace

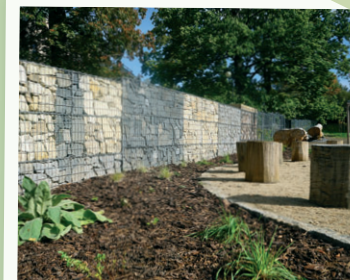
Dobrodružství objevování v Plšíkově zahradě

Krásná Lípa je východní branou do národního parku. I to je jeden z důvodů, proč tu, v budově bývalé ozdravovny, sídlí Správa Národního parku České Švýcarsko. Lidé, kteří tu pracují, už dlouho toužili po tom, aby to bylo nejen místo, kde se scházejí odborníci a ochránci zdejší přírody, ale aby to zároveň byl i zajímavý a lákavý prostor pro všechny zájemce o nádhernou přírodu Českého Švýcarska. A tak se zrodila Plšíkova zahrada.

Rekonstrukce areálu přiléhajícího k budově trvala celý rok. Na začátku do prostoru vjely těžké stroje, které odstranily čtvrt kilometru asfaltových cest starého dopravního hřiště a tuny betonových konstrukcí rozpadlého bazénu a garáží. Uvolnilo se tak místo pro desítky nových stromů, stovky keřů a tisíce bylin. Najdete tu vodní plochu, povalové chodníky, motýlí louku, dotek vesnického života i celou řadu dalších ekovýchovných prvků. Můžete tu odpočívat, ale i prožívat dobrodružství odhalování nejrůznějších tajemství. Středobodem zahrady je totem, který symbolizuje propojení minulosti se současností i budoucností. Jezírko je plné života. Už v době rekonstrukce se vodní plocha stala domovem celé řady vodních i suchozemských organismů – žab, vážek, ptáků, potápníků i bruslařek. Nebude to trvat dlouho a budete tu moci pozorovat také čolky nebo plovatky. Altán s ohništěm nabízí ochranu před nečasem i klid a relaxaci. Potkáte tu i funkční chlebovou pec a budete-li mít štěstí, můžete se zúčastnit tradičního pečení chleba. Plšíkova zahrada je prostě ráj pro duši i zvědavou mysl. Tak si ji přijďte užít!

Prvkem, který propojuje celou zahradu, je totem. Připomíná nám nejenom minulost, ale i současnost a budoucnost. Představuje také prvky, které v zahradě naleznete – vodu, kámen, les, historii lidského využívání krajiny, louku...

Pískovec, čedič a žula – stavební geologické kameny národního parku. Ale také plotu, který odděluje část zahrady určenou veřejnosti od zázemí pracovníků národního parku.

Jezírko je vodním prvkem plným života. Již v době rekonstrukce se vodní plocha stala domovem celé řady vodních i suchozemských organismů. Žab, vážek, ptáků, potápníků i bruslařek. Nebude to trvat dlouho a budete zde moci pozorovat také čolky, plovatky i potápníky.

Altán s ohništěm jako úkryt před deštěm i shonem všedního dne. Bude sloužit především dětským kolektivům, které zde budou poznávat tajemství přírody národního parku. Využít jej ale můžete i vy a schovat se v něm při nepříznivých počasí.

Součástí krajiny Českého Švýcarska jsou lidé a jejich činnost. A protože chléb a jeho pečení doprovází lidstvo již tisíce let, nesmí v Plšíkově zahradě chybět také funkční chlebová pec. Potkáme se zde někdy společně u pečení?

Jaká tajemství se asi skrývají na konci tohoto povalového chodníku? Na to už budete muset přijít sami.

NÁRODNÍ PARK ČESKÉ ŠVÝCARSKO

Publikaci vydala Správa Národního parku

České Švýcarsko v roce 2024

Redakce: Dana Štefáčková

Text: Rostislav Křivánek

Foto: Václav Sojka a archiv Správy NP České Švýcarsko

Grafický návrh a sazba: TR-DESIGN

Tisk: TISK Krásná Lípa, spol. s r. o.

Kontakt: Správa Národního parku České Švýcarsko
Pražská 52, 407 46 Krásná Lípa, tel.: +420 412 354 050

e-mail: n.park@npcs.cz, www.npcs.cz

ISBN 978-80-87620-24-3

NEPRODEJNÉ

Ministerstvo životního prostředí

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Vychází v rámci projektu „Tiskoviny pro návštěvníky Národního parku České Švýcarsko“ podpořeného Státním fondem životního prostředí ČR na základě rozhodnutí ministra životního prostředí. www.mzp.cz, www.sfzp.cz